

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 4. kimovca 1868.

List 36.

CVETLIČNIK.

Šmert — začetek življenja.

Srečen, kdor se mirno tje ozira,
Kjer kreposti venec zelení,
Kjer mogočnost Božja pot odpira
Zvoljenim do rajske večnosti!

Srečen, kogar serce se vzdiguje,
Kadar gleda v sinje gor nebó,
In če oestro sodbo preišljuje,
Ga trepet ne straši zlo pred njó!

V jami že Očeta ogleduje,
Kteri na prestolu tam sedi
In terpinom slabi stan zljajšuje,
Mir in srečo jim deli.

In smehljaje sprejme poročilo,
Ki žugaje drugim bliža se,
Njemu smert je dano tolažilo, —
O, začetek mu življenja je!

„Srečen tamkej živel bom veselo!“
Reče — tiho sklene zdaj roké,
„Tam le najdel duše bom deželo,
Rad zato potujem nad zvezdé.

Kaj svetá bogati so zakladi
Proti sreči, ktero Bog imá!
Radost rajska večne je spomladi,
Ktere človek tukaj ne pozná.

Vera terdna daje moč pri jami,
Nepotreben vročih solz je jok;
Bog, prijatli, naj bo vedno z vami,
Sreča pride iz njegovih rók!

Za nebesa tu se pripravljajte,
Bukve noč in dan odperete so,
In nikar po mertvih ne jokajte,
Unkraj groba spet se vidimo! Hrabrosl. Perné.

Moč v molitvi.

Če roki sklenjeni povzdignem,
Zaupno jih k Očetu dvignem:
O, takrat mine me britkost,
V molitvi najdem moč, sladkost!

Če več ne vem si pomagati,
Mi pamet sveta nima dati:
Pobožno k Bogu pribežim,
V molitvi prosim, kar želim.

Ak' me prijatli zapustijo
In preč brezserčni odbežijo,
Mi zvest nobeden ni ostal:
V molitvi Bog me bo spoznal!

Če vse veselje moje mine
In zvezdic mojih zadnja zgine,
Nesreča up mi zatopi:
Molitev spet me oživi!

Oh tam pri dragi jami,
Kjer močil zemljo sem s solzami,
Me žalost žene iz svetá:
V molitvi mi je mir serca!

In ko mi ura zadnja bije,
Obupnost mi sercá ne krije,
Ak' mirno bom takrat zaspál:
Molithe up mi to je dal!

Hrabrosl. Perné.

Devicam.

Na goro, na goro,
Device serčné!
Z nedolžnosti zoro
V nebesa zlaté!

Gor venčiki zlati
Za čiste cvetó,
Nebeški krilati
Za vas jih vijó.

V nebesih brez števá
Se jih veselí,
Naj lepši pa deva
Med njimi bliži.

Zatorej na goro,
Device serčné!
Z nedolžnosti zoro
V nebesa zlate!

B. A. V.

Na Goriškem.

Spod Čavenske gore,
Smo fantje domá.
Nam pamet, poštenje
Nad zláto veljá.

Smo bistrega uma,
Goreče kervi,
Slovenskega duha
Nam serce gorí.

V ipavski dolini
Slovenstvo žíví,
Vsim starim in mladim
Odpira oči.

Pošteni mladenči!
Le mikajte se,
Vsim vera, poštenost
Nad drugo naj gre! A. B. v Č.

Modrijanski in keršanski katekizem.

Da bi vendar spoznali kristjani, kako smo srečni, ker se nam je Bog razodel in ker imamo pravo sv. vero! Kristjanski deček, ki zná šest resnic, več zna in vé kot naj večí modrijan poganski. Kar si ta komaj domišljuje in sluti, uni dobro vé in si lahko v prid obrača v svojem življenji. To božjo modrost sv. cerkev marljivo hrani in razširjuje pri velikih in malih. In ker mali in priprosti ne morejo brati sami sv. pisma, je sestavila sv. cerkev ves Kristusov nauk ob kratkem v knjižici, kteri se pravi katekizem ali keršanski nauk. Čujte, kaj piše o teh bukvicah kat. cerkvi sicer neprijazni francoski pisatelj in modrijan Jouffroy: „Katoliki imajo knjižico, ktero dajó otrokom, da se po nji iz glave učijo; in da jih potem v cerkvi izprašujejo. Berite to knjižico to je katekizem. V nji najdete odgovor na vse vprašanja, kar sem jih jaz dajal, prav do zadnjega. Prašajte kristjana, od kod je človeštvo, — ta dobro vé; kako pride tje, on to vé. Prašajte revnega otroka, čemu je na svetu in kaj ga čaka po smerti, dal vam bo veličanski odgovor, ki ga sam ne umé, ki pa zato ni manj čudoviten. Prašajte ga, kako je bil svet stvarjen in v kteri namen; čemu so na njem živali in zeli; kako je zemlja dobila prebivavce; ali se je to zgodilo po eni sami ali

po več deržinah; zakaj govorijo ljudje mnogotere jezike; zakaj so jim terpeti nadloge in bolečine; zakaj se med seboj vojskujejo, in kako bo vsega tega sveta enkrat konec, kristjanski otrok vse to vé. Začetek sveta in človeškega rodú, raznih človeških plemén, namemba človekova v tem in drugem življenji, razmera do Boga in dolžnosti, ki jih ima do drugih ljudi, kakor tudi gospodarstvo nad pozemeljskim stvarjenjem — nič mu ni neznan. In kadar otrok doraste, mu ravno tako ne bode neznan naravno, državno in narodovsko ali ljudsko pravo, ker vse to se izhaja prav jasno in samo po sebi kar naravnost iz človeka kristjana.“

Pomnite to, mladi kristjani! in radi se učite keršanskega nauka po katekizmu. Pomnite to, učenci srednjih in viših šol, kadar se vam priporočajo posvetne naravoslovske in modroznanske knjige: — pomnite stari olikani in skušeni, ter poskušajte večkrat svoje misli in znanja, ali se vjemajo z nauki katoliškega katekizma? Po teh jih popravljajte in doveršujte, ker le tedaj so v resnici modre in prave; navdihnjene so od zgoraj, od večne resnice in modrosti, in peljejo vas k pravemu koncu, k večni blagosti.

Kaj delajo liberalni s cerkvo na Badenski.

Spisuje dr. Lav. Gregorec.

III.

Šolska borba.

Pred 4 leti je prosta pamet na Badenskem popraševala: Kdo si vé, kaj neki mora biti temu, da naši gospodje toliko govorijo o časih za vero nevarnih? — Poprej tega ni bilo. Kaj neki je bilo nagloma potreba nekega civilnega zakona, in komu so kar čez noč naš škof in duhovniki v šoli začeli na poti biti? Golema pa ne morem umeti, da bi nam zdaj v našo farno katoliško šolo, za katero smo toliko terpeli, še kakega luterana ali juda ali tudi katoliškega nevernika ali razuzdanca potisniti smeli — škof in duhovni pastir pa bi mu ne smela več reči, kakor kakemu nevernemu mesarju? Pač da, verh tega bi ga še — meni nič tebi nič — v zakristijo in k orgljam imela pustiti! Od kod take zmedenije? Sedaj ondi dobro vedó, da hoče peščica ljudi svojo nevero zoper Kristusa razširjati in vterjevati. In ta nevera ne prihaja od naj više gospode, tudi se ni rodila med priprostim ljudstvom; marveč izlegla se je v tako imenovanem srednjem stanu, v buržoazii, ž njim potegnejo mnogi kapitalisti, vradniki in drugi „gesinnungstüchtig Zeitungsvolk.“ Ta zmes sovraži više stanove, nižjim pa vedno obeta srečo, svobodo, blagost; pa še nikjer po Evropi ni davkov znižala, stalnih vojsk odstavila itd. — Imenuje se ta badenska stranka liberalna (svobodoljubna) kakor se tlačitelj Afrike, rimski Scipijon, imenuje Afrikanski. — Ta stranka se je doselej skazovala nasprotnica vere Kristusove in njegove sv. cerkve. Na Badenskem je odpravila konkordat in začela po postavah svojo nevero širiti, ker je pri volitvah za deželni zbor dobila večino in po tem takem ministre po svojih željah. Zdaj je tedaj prišel čas, da se loti naj zdatnišega orodja in sredstva svojo nevero za dalj časa med prosto ljudstvo vphati, namreč malih šol. Polagoma so začeli po novinah o njih govoriti, — kmalu so iztuhtali, da ne veljajo nič. Krivi so temu duhovniki, — preveč se katekizma uči; — ergo proč ž njimi, — šola naj se loči od cerkve! Ministerstvo pa si je začelo svojiti izključljivo oblast pri zalogah ali vstanovah (sporočilnih denarjih, „štiftingah“) za kat. učence in učence in rabiti nje tudi za luterane. Kmalu potem se raznese glas, da namerjajo osnovati nov najviši šolski vred, imenovan „oberschulrath.“ Neutegoma piše nadškof Vi-

kari do ministra Lamey-a; v tem pismu terdi nadškof, da ima pravico tirjati slišán biti, preden se toliko znamenita reč konečno obravná. Sej gledajo vsi katoličani na njega, svojega pastirja, da jim zavaruje pravico, da vravnavao male učilnice za katoliško deco (otroke) le kar katoliški možje, in nikakor ne ob enem tudi luterani in judi. Za nekoliko dni veli Lamey v svojem odpisu, da je vže prepozno, da bi se v osnovi „oberschulrathovi“ kaj pre naredilo. Vendar, pristavlja, se da nadškofu na voljo poslati pooblastenega zastopnika; ž njim se bo „oberschulrath“ porazumeval, kedar bo prašanje zavolj katekizma in njegovega združenja z drugimi tvarinami. To pismo je starega nadškofa silo žalilo, pa tudi osupnilo. Vendar da mu svet ne bo nikdar zamogel očitati, da je mir kalil, je za ponujeno betvico poprijel ter drugi dan poslal pooblastenca. Dal mu je pismeno načertane pogodbe, po katerih zamore novi vred pripoznati. Poglevite so te-le: Nadškof se naj zasliša 1. pri osnovi občnegašolskega načerta; 2. pri odbiranji šolskih knjig, posebno beril; 3. zastran odgojitve, poskušenj in nramnega reda in obnašanja (discipline) učiteljev; 4. pri obiskovanjih (vizitacijah), in 5. pri šolskem premoženji kat. napráv in sporočil.

Pa vže čez 3 dni je nadškof lahko iz „regierungsblatta“ zvedel, da je vse zastonj, — da se na njegove pogoje ne misli; 19. avg. 1862 se je razglasila postava o „oberschulrathu“, to je, vred naj viši za vse šole badenske bodisi katoliške, luteranske ali judovske. — Po tem takem je tedaj mogoče, da sami judi ali luterani sklenejo: kaj, koliko, kako in od koga se ima katoliška mladina podučevati, — cerkev so kar potisnili iz šol in zavodov, ktere je ona vtemelila. — Cerkva želi kat. očetu in materi pomagati tisto zveršiti, kar si pri sv. zakonu obljubita: namreč deco v strahu božjem izrejeti, — brezverna posvetna vlada pa je rekla: Nikakor ne! dete ni očetovo in ne materno, — dete je moje — jaz hočem v svoji šoli, v materialistični šoli ga imeti, — brati, pisati, številiti, turnati itd. naj se nauči, da mi iz njega zraste „politisch fortschrittlicher staatsbürger;“ — drugo n. pr. Bog, Kristus, nebesa, 10 Božjih zapovedi je manj važno. —

2. Vže ta postava, ker temeljna, je bila huda in nevarna, vendar nekteri katoličani, posebno pa nekteri miroljubni duhovni so mislili, da postava djansko potem ne bo toliko huda — češ, da je vže marsikaj bilo na papirju hrapavega, pa se mu je v djanji naj hujši rtovje pobilo in pogladilo. — Vendar na tej miroljubni blazinici niso dolgo počivali; — ministerstvo je postavilo v verskih rečeh zelo neslovečega g. Knies-a za ravnatelja v „oberschulrath“ in mu naročilo načertati šolsko postavo. Delo je kmalu rešeno, v 44 točkah so bile njegove misli načertane; — naj važniši je bila točka, v kateri se pojasnuje osnova „ortsschulratha,“ pri katerem nima župnik (tajm.) biti predsednik, ako ga niso zvolili, vlada pa poterdila. — Ta novica je duhovnike zadela kakor blisk. Vse se je začelo gibati. Vsi dekani so se odpovedali nadaljni šolski službi pri takih postavah. Jasno jim je bilo kakor beli dan, da je njih moč (vpliv) do šol uničena, da se jim bo mladina izneverjala; — zdaj so zelo spregledali zvijačne naklepe nasprotnikov do sv. vere, — ena sama slaba knjiga, ena beseda v neverskem pedagogiju izučenega učitelja zatare ves njihov up in prizadevanje. — Zdaj so bili prepričani, da po taki poti se je v kratkih letih bati za sv. vero nemarnega, v posvetno življenje zamišljenega, razuzdanega zaroda, ki hiti v časno in večno nesrečo. Zato so se duhovniki zdaj začeli zbirati, pogovarjati v konferencijah, opominjati na prižnicah. Poskerbeli so za katoliške časopise, brošure, da se ljudstvo podučí, kaj pomeni šolska borba, da se ne dajo zmotiti nasprotnikom.

Naj imenitniši pa je bila spomenica (Denkschrift des Kuratklerus), ktero je duhovništvo izdalo, in pa adresa do vélikega vojvoda. Prosi se v njej, da bi se šolska nova postava zveršila le vsled porazumljenja z nadškofom. Podpisali so se bili vsi dekani cele nadškofije. Spomenica je jako verlo delce, živo pisana brošurica, namenjena vernim, da pozvejo za kaj da gre, namenjena pa tudi ministerstvu, da pozvé, kako duhovništvo kaj misli. Podám naj tukaj kratek načert tega, kar priobčuje. Naj prvo denejo duhovniki g. Knies-a na cedilo. Rečejo pa, da se njim zelo sumljivo in pomenljivo dozdeva, ako se za načertanje šolskih postáv ravno tak človek izvoli, kateri je vže v izdanih knjigah dovolj razkazal, da sovraži in čerti cerkev Božjo.

1. Potem se zavrača načelo, po katerem vlada terdi: da šole imeti gre kar svetni oblasti. Tudi cerkev ima do nje pravico. Ta pravica je njej prirojena, od Bogá podeljena, v zgodovini poterjena, od javnega prava priznana. Zato ima cerkev dolžnost za otroke v šoli skrbeti, če ne, taji sama sebe, se izneveri svoji nalogi in po Judeževu predá mladino. Če se župniku in kaplanu privolijo na teden 2—3 ure v šolo priti, je to premalo. Bukve, učitelji in vaje imajo biti v kristjanskem duhu vravnane, drugači ni šola za katoliško mladino.

2. Nikakor se ne razvidi, da bi silo treba bilo šolo od cerkve ločiti, naj se reč obrača in pregleduje kakor je ljubo. Duhovnike iz šole pahniti je zelo nespametno. Sej, če je šola veri prijazna, se nje oznanovatelj ne more pogrešati; če pa je šola neverna, potem pa ni za kristjane, — potem ima kristjanski oče dolžnost, otroka doma pustiti, cerkev pa je dolžna vernim prepovedati take šole obiskovati.

3. Se pokazuje, kolike nevarnosti se je iz takih od cerkve odcepljenih šol bati.

4. Tako ravnanje tare postavno versko svobodo, — kerči staršem in srenjam pravico pri izrejanji otrok. Celo Pruska je to priznala in zatoraj se poprijela načel slavnega pedagoga Kellnerja, ki pravi: dete se ima na podlagi Kristusove vere ne le samo podučevati, ampak tudi izrejati, to je vaditi, da bo v življenji podobno postalo Kristusu Gospodu. Nove postave pa vse to v nemar pušajo.

5. Osnova „oberschulrathova“ je neprimerna kristjanski izreji. — Enako tudi osnova „ortsschulrathova.“ Noben duhovnik se je ne more vestno vdeležiti.

6. Odobri se ločenje mežnarij od šolskega posla, — osnova mešanih šol, to je, ki bi bile za katoličane in luterane ob enem, se zaverže.

Konečno je pristavljenih 10 sklepov (resolucij). Živo in značajno sklenejo duhovniki, rekoč: „Ako se zelo pravičnim zahtevam sv. cerkve pri malih šolah nikakor ne bi hotelo vstreti, — pa tirjamo vsled načela vestne svobode tudi popolno svobodo podučevanja (Unterrichtsfreiheit), tirjamo, da se za kat. otroke nove kat. šole vtemelijo ter terdimo in zagotovimo, da se pri šolah od cerkve odcepljenih nikakor nečemo in ne bodemo vdeleževali.“

Ta spomenica je vernim veliko koristila, — ministerstvo pa je po svoji poti koračilo in preziravši tudi izverstno spomenico nadškofa je razglasilo novo šolsko postavo 5. avgusta 1864. —

Mihec Magone.

(Dalje.)

Poglavje VI.

Njegova izgledna skerblijivost za skazovanje čednosti.

Magonče je pogosto hodil k spovedi in k sv. Obhajilu; s tem pa je sklepal živo vero, zgledovanja vredno

skerblijivost, spodbudljivo obnašanje v spolnovanji vsih čednost. Ob urah, ki so bile za vedrilo in kratkočas odločene, je bil vesel in dobre volje kakor jelenček na polji. V cerkvi si je skerbno iskal prostora, kjer bi mogel bolj zbran moliti, in njegovo lastno obnašanje mu ni bilo hitro všeč; kmali pa se je vstanovil in je bil v takem lepem miru, tako zbran, da bi ga mogli za zgled postaviti vsakemu gorečemu kristjanu. K spovedi se je spodobno pripravljaj; pri spovednici je dopušal, da so drugi poprej prihajali na versto, on pa je vselej zbran in poterpežljivo čakal, da se je mogel brez gnječe spovedniku približati. Viditi ga je bilo včasih več ur zbrana nepremakljivo klečati na golih tléh, ter je čakal pripravnega časa, da je spoved opravil. Eden njegovih tovaršev je poskusil tudi tako ravnati; toda čez dve uri pade v omedlevico, in ni več iskal posnemati prijatla v toliki pokornosti. To bi se zdelo skorej neverjetno v takih nežnih letih, ako bi ta, ki to piše, ne bil sam priča. Z velikim veseljem je poslušal, ko so pravili o spodbudnosti, s kakoršno je „Savio Domeniko“*) hodil k spovedi in k sv. Obhajilu, in z vsimi močmi si je prizadeval posnemati ga.

Takrat ko je bil še le prišel v Salezijaniše, mu skorej ni bilo sterpeti v cerkvi; nekatere mesce pozneje pa je imel veliko veselje za svete opravila, če so še tako dolgo terpele. Rekel je, kar se dela v cerkvi, se dela za Boga, kar se pa za Boga stori, se več ne zgubi. Neki dan se je bilo že dalo znamenje k cerkvenim opravilom, in eden tovaršev ga je nagovoril, da naj začeto igro dokončata. Prav, mu odgovori, še ostanem, ako mi ti daš tisto plačilo, ki mi ga Bog dá. Na te besede je uni obmolknil, in šel je z njim k svetemu opravilu.

Drugi tovarš mu reče neki dan: „Ali se ne naveličaš pri opravilih, kadar so tako dolge?“

„O ti nespametnež, ti si taki, kakor sem enkrat jest bil,“ mu odgovori: „ti ne veš, kaj je dobro. Ali ti ni znano, da je cerkev hiša Božja? Več ko bomo v njegovi cerkvi na tem svetu, več upanja imamo, da bomo z njim prebivali vekomaj v zmagovavni cerkvi v nebesih. In pa — če se z rabo (z navado) dobi pravica v časnih rečéh, zakaj bi se ne dobila v duhovnih rečéh? Ko bivam tedaj v kamnitni hiši Gospodovi na tem svetu, si pridobivam pravico, da pojdem enkrat z njim v nebesa.“

Kadar je opravil navadno zahvalo po spovedi in sv. Obhajilu, ali kadar je minulo duhovno opravilo, je ostal ob strani altarja pred sv. Rešnjim telesom, ali pred altarjem Marije Device, in opravljal je posebne molitve. Bil je tako pazljiv, zbran in spodoben v obnašanji, da je bil neobčutljiv za vsako zunanjo reč. Dečki so se ga včasih gredé iz cerkve zadevali; večkrat se mu ob noge spotikali, ali tudi na nje stopali. On pa, kakor bi se ne bilo nič zgodilo, je naprej molil ali premišljeval.

Visoko je cenil vse svete reči. Kaka svetinjica, križček, podobice so mu bile kaj častitljive reči. Kadar koli je zaslišal, da se obhaja, da se kaj moli, da se kaj poje v hvalo Božjo, bodi si v cerkvi, ali zunaj cerkve, precej je pretergal vedrilo in šel se je vdeleževati petja, ali druge pobožnosti.

Ljubil je posebno glasbo ali muziko, in ker je imel prijeten glas kakor srebern zvonček, se je tudi glasbe poprijel. V malo časa se je tako izuril, da je bil kos vdeleževati se očitnih in slovesnih opravil. Priterdoval pa je in tudi pisano zapustil, da nikoli bi ne hotel ust odpreti — tudi za eno samo besedico ne, ktera bi ne mogla tekniti v večji Božjo čast. Rekel je še: Ta

*) Drugi posebno bogoljuben mladeneč une naprave.

moj jezik poprej ni spolnoval tega, kar je bil dolžan; da bi saj v prihodnje mogel kaj nadomestiti za pretečeno! Na enem listku njegovih sklepov je bilo zapisano: O moj Bog, stori, da ta moj jezik prej suh obvisi med zobmi, kakor da bi le eno samo besedo še kdaj spregovoril, ktera bi bila tebi zoperna.

Leta 1858 se je vdeleževal opravil, ki so bile o božični devetdnevnic v neki samotnosti tega glavnega mesta. Neki večer so njegovi tovarši veselja poskakovali, da je on svojo nalogo tega dneva v petji tako dobro doveršil. On pa se je osramoten na stran umaknil in je bil ves otóžen. Vprašan, kaj mu je, se zjoka in reče: Zastonj sem delal, ker sem spevaje sam sebi dopadel, in sem zgubil polovico zaslužnja; ta hvala tukaj pa bo storila, da zgubim še drugo polovico: in meni ne ostane drugega, kakor utrujenje.

Tri mesece na Jutrovem.

(Konec tega oddelka.)

XXVIII.

Še poslednji, pa naj imenitniši kraj, ki je nekoliko proti večeru, smo imeli obiskati, namreč pristavo Caharija in Elizabete. Na ta kraj je bila Marija prišla po oznanjenji deleč z Nazareta čez hribe. Ta pot je bila v resnici dolga in prav pritežna, če si ravno je bila takrat olika po sv. deželi, in pota gotovo vse boljši memo zdaj. Zato je bilo pa tudi veselje toliko večji, ko ste se na pristavi pozdravili, in zlasti ko je po božjem navdajanji že vedila namene Božje. Sli smo tedaj nazaj iz vasi memo Marijnega studenta nekoliko višej na pošév in proti večeru ter smo vidili novo ravno do delano kapelo na starem svetišu, precej zraven pa še silne razdertine nekdanje cerkve, zidane od sv. Helene, ki je mogla biti kaj veličanska. Po vsem svetu se vsak dan milijon- in milijonkrat ponavljajo besede, ki jih je velikoserčna gospá Elizabeta tukaj Marii izrekla po navdajanji sv. Duha: „*Benedicta tu in mulieribus* . . . Blažena si med ženami, in blažen je Sad tvojega telesa!“ In kako sladko-ljubeznjivo se glasi „Magnifikat“, ki je na ti pristavi tekkel kakor rajski studenec iz Marijnih ust. Res, častitljiv je ta kraj!

Sčasoma se popotniki zbiramo v samostanu in se odpravljamo proti Jeruzalemu. Brat Joahim, že prileten pa ves vesel in serčan redovnik iz Španije, nam je pot kazal ter nas spremeljal do verha hriba. Pravil je vmés, kaj je revež že doživel. Že redovnika so ga bili zajéli španjolski rovarji l. 1835 in prisiljen je bil za vojaka služiti. Tako so delali ostudni rogovileži tudi z drugimi; izmed 100.000 vojakov je bilo 8000 redovnikov. Tako si punt povsod prekletstvo dela in si ga naklada ter vsako občutno serce z grozo misli na to pošast. Po Palestini je še več redovnikov, ki so mógli v puntu vojaki biti. Kako res pobožen pa je španjolski narod, se iz tega vidi, ker so taki prisiljeni vojaki vendar zvesti ostali svojemu duhovskemu redu.

Ob potu dobro uro od sv. Ivana in že bližej Jeruzalema je greški samostan sv. Križa (Deir el-Mosallabah), tako imenovan, ker menda obsega tisti kraj, na katerem je zrastle drevo, ki je služilo za Zveličarjev križ. Sv. Helena je kraj počastila s cerkvico, ki jo je zidala na mestu. Samostan je bil neki v prvo zidan v petem stoletji; ne vem, kdaj so ga greki v oblast dobili, to pa se vidi, da sedanje velikansko poslopje ni staro. Ód zunaj se vidi kakor velik štiriogelnik z debelimi zidovi kakor terdnjava. Znotraj je cerkva s kuplo in ima mnogotere kinčarije in mozaiške dela, zlasti pa slikarije, ki kažejo vso zgodovino sv. drevesa. Jama, v katerem se

misli, da je rastlo to drevo, je za altarjem. Sicer ima stanovanje velike prostore za prenočevanja in pa sobane za odrejo 40 greških semenšnikov. Ruski orel kaže povsod dvojnato svojo glavo, čigar zlatu ima sploh poslopje zahvaliti svoje veličastvo. Na prošnje ss. Cirila in Metoda se bode to in veliko družega po Palestini vernilo v ovčnjak katoliške cerkve, samo da se Rusija spreobrne, ali pa še poprej. — Prav zadovoljni smo bili zvečer, ko smo dospeli zopet v avstrijsko sprejmiše, ker steza iz šent-Ivana do Jeruzalema je skorej zgolj kras in silno skalovje. Ako bi ob času Caharijevem ne bilo bolje, bil bi imel pač slabo pot, kadar ga je versta zadela, da je šel v Jeruzalem Božjo službo opravljat. Mislim, da kaki dvé uri smo hodili, če ne več.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Katoliška bralnica ali čitalnica.) Nekteri neduhovni v Ljubljani so sprožili misel, da naj bi se napravila katoliška bralnica, ktera naj bi z vsim svojim djanjem na to merila, da se pravi katoliški duh budí. Dobri časniki naj bi razširjali katoliško politiko, knjižnica postavnih leposlovnih in mnogoterih podučnih bukev bi vsajala kus za keršansko beletristiko, v pogovorih, deklamovanjih, dopuštenih igráh bi udje imeli poduk in in ob enem vedrilo n. pr. o večerih po trudnem dnevnem delu itd. Posebno tehtno je tudi to, da bi katoličani se tako bolj zedinovani in v edinosti veči moč imeli zoper nekeršanski duh sedanjega časa. S tem bode zedinovanje v Božjih hišah le pospeševano. Ta misel je močno všeč po mestu in zbirajo se podpisi, toda podpisovavec zdaj s podpisom le svojo željo naznani, da naj bi se ustanovila katoliška bralnica, ne zaveže se pa k ničemur ne. Imajo že precej prav veljavnih podpisov izmed svetnih in duhovstva — velik del tudi višjega. Ker ima pa ta katoliška bralnica biti tudi za zunanje ali neljubljanske svetne in duhovne, torej je vredništvo „Zg. Danice“ pripravljeno sprejemati želje tacih, kateri menijo, da bi bilo dobro napraviti tako katoliško čitališče. Kmalu ima biti snid, posvetvanje zavoljo pravil in izvoljenje nekterih začasnikov, kateri bi pravila osnovali in potem v posvet predložili. Ta bralnica, ako se prav vravná, bode zaupljivo dobri reči v veliko korist, torej smemo veseli biti, da se je ta misel sprožila. Vse se zbira dandanašnji, dostikrat v slabe namene; zbirajmo se tudi mi katoličani vsih narodnost, Bogú na čast, katoliški veri v poživljanje in sebi v zveličanje.

— **V semenišu** so sprejeti ti-le gg., in sicer v drugo leto: Mih. Barbo, Mat. Kralj, Mat. Lavrič, France Mali, And. Ramovš, Anton Verbajs. — V prvo leto: Anton Belčič, Val. Bergant, Fr. Groznik, Jan. Hrovat, Anton Keržič, Jan. Kinski, Juri König, Ant. Kukelj, Ant. Nemeč, Jan. Podboj, Juri Rozman, Jan. Škerjanec, Greg. Tavčar. — Zunanji semeniški so gg.: Franc Boncelj, Val. Dolžan, Ant. Jamnik, Fr. Ivanetič, Jan. Klun, Nik. Križaj, Jan. Zdražba.

— **Kolikošno upanje je za Rongeta** v Ljubljani, kaže velika procesija, ki jo je ljudstvo l. kimovca napravilo z Ljubljane na Rožnik, da bi Bog na prošnjo Marije Device obvaroval deželo krive vere in lažnjivih prerokov. Bilo je veliko máš in ljudstvo je molilo prav ginjeno in z veliko pobožnostjo.

V Ljubljani 31. avg. P. Š. — Ni je pobožnosti, ktero bi bila mati katoliška Cerkev z obilnejšimi odpustki obdarila, kakor molitev sv. križevega pota, ako se opravlja pred podobami, ki so po pooblaščenem mašniku v ta namen blagoslovljene; in znabiti je tudi ni, ki bi toliko pripomogla k poboljšanju in k povzdigi krepostnega življenja, kakor letá. Premišljevanje britkega terpljenja

Gospodovega je vsakdanji kruh, ki svetnike odreja na grešni zemlji. Sv. Lenart Portomavriški je skusil sam, da je svet ondi nekako ves drugačen, kjer ta pobožnost cvete. Zatoraj je gotovo lepo znamenje in čast našemu mestu, da vidimo skoraj po vseh cerkvah tako lepe podobe prebritkega zadnjega pota našega Odrešenika in vidimo tudi, da se pridno in dosti obilno obiskujejo. V naši farni cerkvi Oznanjenja D. Marije so bile do zdaj sicer še čedne podobe, vendar nekoliko premajhne in torej ne zadosti primérne svojemu namenu, namreč za obudovanje sočutja in pobožnosti v sercih vernikov. Za to in nekoliko tudi iz ozira na nove prekrasne križeve pote po drugih farah v mestu je bilo želeti, da se kmali tudi tukaj kaj novega in lepega napravi. V zaupanju na pobožne in radodarne dobrotnike iz fare in od drugod se je delo pričelo in doveršilo. Gospodičinja Henrika Langusova je novi križev pot po slavno znanem Führichovem naslikala v resnici tako prekrasno, da se vse čudi ženski roki in njeni umetnosti. Tudi milostljivi knezo-škof, ko so ga ogledali z učenim dr. Schwetzem z Dunaja, so delo jako hvalili. Prelepe slike pa so tudi v primernih okvirjih, ki jih je ranjki Jan. Kunovar iz šent-Vida ravno pred svojo smertjo kaj lepo in umetno še izrezal. V nedeljo je bil novi križev pot slovesno blagoslovljen. Ob osmih zjutraj je bilo v samostanu vse pripravljeno in samostanska družina z gorečimi svečami v rokah in č. o. fajmošter z asistencijo v višnjevi opravi so prišli iz cerkve po-nj. Kaj ginljivo je bilo, ko so ga potem v lepem sprevedu prenesli čez terg v cerkvo; po dva in dva mladenča sta nosila vsako postajo in po dve deklici v belo oblečene ste svetile pred vsako. Pred vélikim altarjem so se nosci s slikami v polkrog vstopili in čast. o. fajmošter so pričeli blagoslovljanje. Ko so bile splošne molitve dokončane, so se mladenči razstavili na odločene kraje ter so se posamezne podobe zaporedoma blagoslovile in na svoje mesta povzdignile, prilastivši vsaki postaji odpustke, ki so ji po namestniku Kristusovem podeljeni; precej nasproti so se pri sleherni postaji molile molitve, navadne pri križevem potu. Ko je bil blagoslov dokončan in ob enem križev pot opravljen, so č. o. Salezij imeli primeren nagovor, učivši kako je moliti križev pot in kako in kaj je premišljevat pri vsaki postaji; na to so peli visoko čast. gospod véliki vikar A. Kos slovesno veliko mašo, po maši pa je bilo darovanje, ki se je ponavljalo tudi po popoldanji službi Božji. — Že naš prejšnji stari križev pot ni bil brez obiskovavcev; ali ker je človeku že prirojeno, da se starega rad naveliča, in ga le kaj novega veseli, menimo in upamo, da se bo zbudila zdaj še veliko večí gorečnost za to lepo in tolikanj koristno molitev, ko res nove podobe same že človeka ginejo in k pobožnosti vnemajo. Želimo toraj, da bi le-ta lepi križev pot mnoge leta se ohranil na čast usmiljenemu Bogu in našemu Zveličarju Jezusu Kristusu ter obilen sad prinašal pobožnim obiskovalcem in celi fari. S temi versticami pa želimo tudi spodbuditi k napravi svetega križevega pota povsod, kjer se še pogreša; kjer pa še ni blagoslovljen, kakor v zadobljenju odpustkov sv. Cerkev tirja, da bi se to nikar ne opuščalo, in nikar ne zanemarjali zakladi, ktere nam sveta Cerkev milostno ponuja. Pravico blagoslovljati pa imajo redovniki sv. Frančiška v zahvalo, ker sinovi sv. Frančiška stražijo svete kraje, kjer se je godilo vse to, kar nam križev pot pred oči stavi, naše odrešenje.

Pri sv. Jakopu v Ljubljani se je v osmini Marijnega vnebovzjetja obhajala tristoletnica, odkar je umerl sv. Stanislav Kostka, ker imajo ondi v stranskem altarji svetinjno od njega. Nekoliko več drugi pot.

Na Koroškem iz pliberške dekanije. (Dobre znamenja keršanskega duha. Posvečevanje farne cerkve v Žvabeku. Tabor.) Preljuba Danica! Redkokrat nam

prineseš kakšno veselo sporočilo iz naše dežele; vém pa, da te serčno veseli sleherná iskríca bogoslužnosti, naj se že kjerkoli prikaže, tem bolj pa šele, če prisveti izmed Slovencev. Glej! tu ti na tvoje veselje pošljem nekaj verstic, ki naj slovenskim bratom obznanujejo, da tudi po Koroškem med priprostim slovenskim ljudstvom klije zdravi živelj bogoslužnosti, in da konkordatorborci in razdevalci cerkvenega vpliva v šolah se le po nemških in ponemčenih naših mestih in terjih širokoustno rependíjo.

V dokaz tega ne morem sicer malih in manj važnih reči pripovedovati, ki so se doveršile v poslednjih letih, toraj že prav v novi èri po posameznih farah.

Omenim le nekoliko iz pliberške dekanije, in tu naj poprej šent-danielske farne cerkve, ki se je pred 3 leti razun zvonika vsa iz novega zidala in bila še tisto jesen posvečena. — V Pliberku samem stane obnovenje mestne farne cerkve že brez velikega altarja blizo 9000 gl. — V Šmihelu nad Pliberkom so po ognji dali v Ljubljani pri g. Samasatu vlti 4 kaj lepo vbrane zvonove, in odgoreli del zvonika s streho vred se je popravil. — V Černi, kjer je pred nekoliko leti cerkev pogorela, se zida od tal z zvonikom vred vse čisto na novo, in stroški so bojda na 18.000 gld. nastavljeni; vse to brez notranje naprave in brez veličastnih lepo vbranih zvonov, kterih véliki je celo okoli 36 centov težek, ki jih je tudi pred nekimi leti vtil g. Samasa in so mu s šmiheljskimi vred na čast. — V Žvabeku se je že pred 2 letoma razun zvonika sozidala čisto od tal nova farna cerkev, ker je bila stara celo nizka in majhna, in ravno od té bi rad malo več omenil, ker je bila še le letos 8. avgusta posvečena. Naš prevzvišeni knez in škof, Valentin Wiery, prišedši od Šmihela, kjer so po vizitaciji zakrament sv. birme delili in bili pričujoči pri šolski preskušnji, so bili že gredé memo podružnic pliberške fare povsod sijajno sprejemani od obilne množice ljudstva z zvonjenjem in streljanjem. Ob straneh ceste, kjer so se skozi kako vas peljali, je bilo viditi, kakor bi šli skozi drevorede, vse s slavoloki obstavljene, s šopki okinčane, in ob tléh s cveticami potresene. Če je bilo pa že veselje teh tako veliko, pri kterih so se vikši Pastir le memo peljali, priklopelo je to veselje v pravo radost in navdušenost, ko se s svetinjami pipeljejo v žvabeško faro z obilnim spremstvom previsocih gospodov, kakor vis. čast. g. šent-pavelskega prelata, doberlaveškega in dravberškega prošta, pliberškega g. dekana itd. Svetinje so djali v za to napravljene šotor in opravljale so se ondi navadne molitve. Komaj se zvečer dobro zmačí, se je po bližnjih bregovih vse kakor v kresnem ognji zasvetilo, in ti kresi so bili tako umetno razredeni. da ste bile od deleč škofova kapa in palica videti. Pobožna množica pa je pred svetinjami v šotoru dolgo v noč molila in pela. — Streljanja, zvonjenja in drugega veselja, tudi navadnih šeg cerkvenega posvečevanja na drugi dan ne bom popisoval, ker so bralcem „Danice“ že po drugih njenih dopisih znane. Po dokončanem posvečevanju so mil. knezo-škof sami sv. mašo služili; po sv. maši pa je sloveči govornik g. kanonik in beneficiját M. Torkar iz Velikovca, za to slovesnost prijazno povabljen od g. fajmoštra Jožefa Leskovarja, stopil na prižnico. S krepko in gladko besedo je razkladal obilni množici poslušalcev, da jim je farna cerkev v resnici hiša Božjega blagoslova, prava zakladnica Božjih milost, in to zlasti po kerstnem kamnu, po spovednicah, po prižnicah, po združenih molitvah, po delitvi sv. birme — zakonov — po daritvi sv. maše in po zakramentu sv. Reš. Telesa, kakor tudi poslednjič po tem, ker v nji prebiva vseskozi tisti nebeški zdravnik, ki noč in dan pripravljen čaka krepčati in ozdravljati naše duše, zlasti pripravljati jih za srečno zadnjo uro, —

kako milo oznanuje ta kraj naš odhod iz tega sveta, s kako lepimi keršanskimi šegami zroči naše truplo v naročje zemlje, in kako se nas mašnik pred altarem še vedno spominja, kedar je že ni žive duše več na svetu, ki bi z blagoslovljeno vodo iz cerkve gredé pokropila naš grob. Razkazavši, kako so farne cerkve v resnici prave zakladnice Božjih milost, spodbada govornik k sklepu farmane, naj enako Davidu hrepené prebivati v hiši Gospodovi vse dni svojega življenja, ogledovati ljubeznjivost Gospodovo in obiskovati njegov tempelj. Poslednjič pa v imenu farmanov vpričo Boga in mil. knezo-škofa obljubi, da hočejo pod razvalinami stare cerkve zagrebsti vse stare nespodobnosti, prestopke in pregrehe, da bi nova farna cerkev povsod razglasovala njih pobožnost in gorečnost za Božjo čast, njih ljubezen in pokoršino do duhovnih pastirjev, kot tacih, ki ne išejo njihovega, ampak njih, in da bi ostri odgovor zanje pred Bogom ne s solzami, ampak z veseljem dajali. In z drugo obljubo, da hočejo iz zahvale za do sedaj prejete dobrote radi in pogostoma zajemati iz zakladov svoje farne cerkve, da iz tega vsemu njih pohištvu, živini, polju, travnikom in gojzdom Božji blagoslov, njih dušam pa po smerti večno zveličanje dohaja, — je bil izverstni ogovor končan, ki bo gotovo marsikteri pobožni duši, soseбно pa žvabeškim farmanom ostal vse žive dni v spominu. *) — Po pridigi so mil. knezo-škof delili zakrament sv. birme, in po vsem opraviu so domači gostoljubni g. fajm. Jožef Leskovar nas 21 duhovnikov prav prijazno pogostili. Bog jim daj zdravje še mnoge leta, da bi, ker so še mladi, prav veliko dobrega storili za blagor svojih ovčic in v olepšanje svoje krone v nebesih! — Mil. knezo-škof so šli po obedu pogledat bližnjo kuracijo na Suhi, zvečer pa so se zopet v Žvabek vernili, v nedeljo po sv. maši in birmi pa odrinili v Celovec. Bog in angelj varuh jih spremljaj po vseh njihovih potih!

Vidite, take in enake znamenja dobrega keršanskega duha se tudi med koroškimi Slovenci še vedno nahajajo, in zaupajmo v Boga, da sveta naša reč ne bode opešala, marveč se še vedno povzdigovala v večo čast Božjo, v slavo Marije in svetnikov, ter v prid in zveličanje naših duš! — Da pa v narodnem oziru nekoliko zastajamo, nam ni zameriti, sej veste, da nismo sami krivi. Bog jim odpusti, ki so nas ponemčevali, in prizanesi vsem, katerim je slovenski rod na Koroškem za priglavo. Tudi o tem se bo z Božjo pomočjo na bolje obrnilo. Ravno gre glas o slovenskem taboru, ki bi bojda imel 21. sept. biti na Bistrici, poleg Pliberka. Kakor sem kupil, tako prodam. Z Bogom!

Šolsko. Kakor marsiktero šolsko sporočilo, tako nas je razveselilo tudi Teržiško in sicer zavoljo lepega obsega v vsakem oziru, kakor zlasti tudi zavoljo čverstega spisa: „Šola, starši, učitelji,“ ki smo ga prebrali z veliko zanimivostjo. Vse živo in jasno ljudstvo, kakor je teržiško, morajo močno k dobremu vnehati taki spisi, kakor je omenjeni, v katerem gospod L. K—c (Luka Knific, prvi učitelj) razodeva enako vterjeno skušnjo, kakor oliko in vero. Sploh je znati, da od nekaj lét ljudske šole na Kranjskem stopajo na pot, po katerem utegne oliko silno in veselo napredvati, ako učiteljstvo na pravi stezi ostane in napredva. Kolik razloček med zdaj in kdaj! Ne more se blažilni vpliv kat. cerkve o konkordatnem času tajiti, naj pravijo lučnjaki, kar jim je drago. Naj iz imenovanega spisa tukaj le samo to omenimo, da gosp. Knific svetuje Teržičanom,

da naj napravijo „društvo rokodelskih pomočnikov“, kakoršno je že dolgo v Ljubljani, ter pristavlja: „Kje je kak toliko velik kraj v primeri, kakor je Teržič, in da bi imel toliko mojstrov in podmojstrov? Ves terg bi bil tako rekoč eno društvo. Skušnja uči, kako neprecenljive so take rokodelske društva“ itd. — Mladine v vsakdanji šoli je bilo 250, z nedeljsko šolo in z daljnimi vred pa 406. Za rovtarske in daljne otroke je bila namreč šola posebej po enkrat na teden. Vsa šolska mladina se je vdeležila tudi sedemnedeljske pobožnosti v čast sv. Alojzija, ktere sklep je bil v god tega šolskega pomočnika in pa ravno za odhod gosp. fajm. Koširja, tolikanj ljubljenege od mladine, ki so bili njen tako zvest prijatelj in dobrotnik. Od velike noči dalje je šolstvo imelo vsakdanjo sveto mašo, pri kateri, kakor tudi pri šmarnicah, je med orgljanjem spevala šolska mladina.

Pastirske reči. Ker imajo razni razne potrebe, naj omenimo tudi „Pastoral-Blatt der Diocese Münster“ na Vestfalskem, ki izhaja vsaki mesec enkrat. Ta list zlasti daje spise o pastirstvu, pravni in kasuistiki v posebnih primerljajih (spezielle Moral und Casuistik), o djanskem cerkvenem pravu, pedagogiki, homiletiki, liturgiki in cerkveni zgodovini od nekterih krajev (kirchliche Spezialgeschichte). Pod imenom „Notizen“ prinaša posebno zanimive cerkvene novice. Da je ta list v resnici dobro vredovan, je priča tega, da imajo nekteri letniki že po tri natise, kar je za časopise res kaj posebnega.

Izhaja vsaki mesec na 1½ poli, cena je 22½ sr. grošev, po našem z nadavkom okoli 1 gl. 5 kr. Naročuje se na večjih poštah ali pri bukvarjih.

Vabashaw, 7. avg. 1868. — Več ko dva mesca je že preteklo, od kar Vam nisem več pisal. Vzrok tega je tridnevica (Triduum), ki sem jo imel po svojih misijonih mesca junija in julija. Prišel sem jo v Vabashah 9. julija ob desetih s slovesno sv. mašo z izpostavljenim sv. Reš. Telesom, ki je potem izpostavljeno ostalo vse tri dni. Pervi dan ni bilo ravno veliko ljudi, ali drugi in tretji dan so pa od vsih krajev skupaj vrel. Pridiga je bila zjutraj in zvečer in nekoliko razlaganja keršanskega nauka za odrašeno ljudstvo. Spovedoval sem od zjutraj do terde noči, in toliko jih je prihajalo, da bi sam ne bil mogel vsem kaj, ako bi ne bil drugi dan ravno duhoven iz Redvinga doli prišel, posebno ker sem bil daleč k nekemu bolniku klican. Drugi dan v tridnevnicu me pokličejo popoldne iz spovednice, da naj se urno napotim k neki bolni ženi — ne dalje ko okoli 8 ur. Hitro sv. Reš. Telo v tabernakelj postavim, se napravim in odrinem. Ravno o polnoči pridem nazaj in v veliko veselje vgladam čast. g. Knavf-a, duhovna iz Redvinga, ki sem mu berž nemško pridigo za drugi dan izročil, sam pa se za angleško pripravil. Ob treh po polnoči se podava k počitku in o pol petih je že polno ljudi okoli spovednic. Spovedovala sva do osmih oba, potem sem jaz maševal in po maši otroke, ki so bili ta dan za prvo sv. Obhajilo namenjeni, podučeval, kako naj se obnašajo pred altarem. Kaj slovesno je bilo letos pri prvem sv. Obhajilu. Cerkev je bila kaj prijazno okinčana, vsa v zelenji in lučicah. Ob desetih peljem srečne mladenčce in deklice iz svojega stanovanja v procesii v cerkev, deklice v beli obleki z venčiki na glavah, dečki s cvetlicami okinčani, vsi s svečami v rokah. Bila je tudi vmes 19letna zamurka, ki sem jo o Božiči v sv. cerkev sprejel in kerstil. Pri slovesni veliki maši je bila najpred nemška, potem angleška pridiga, po sv. Obhajilu zopet angl. nagovor in po maši ponovljenje kerstne obljube. Vse je bilo jako ginjeno ta dan, ker le redko ljudje tu v Ameriki kaj takega vidijo, posebno ker se med Irci prvo sv. Obhajilo

*) Tega bi ne bil pravil, ker vem, da govornik slave ne želi, niti je potrebuje. Ali na prošnjo čast. g. fajmoštra, ki želé list te „Danice“ v starinske cerkvene pisma shraniti, sem se to prederžnil, prosviži za tega del odpuščenja g. govornika, ako bi se čutil razžaljenega. Pis.

redkokrat prav slovesno obhaja. K slovesnosti je veliko pripomogla dobra godba in petje. — Celo za sv. Očeta sem nabral pri tej priložnosti še čez sto goldinarjev av. veljave, in po vsem kantonu okoli 300 gld., kar dobro kaže, da imajo katoličani tudi tu vdane serca do sv. Očeta.

Po deželi sem tridnevnicu sam opravil, in gotovo ni bilo ravno prijetno v spovednici sedeti od jutra do terdne noči dan na dan v taki strašni vročini, kakor smo jo ta čas imeli (včasi 100 stop. po R.). Ko sem po svojih misijonih tridnevnicu opravil, sem šel sosedu v Ročester pomagat (kakih 14 ur od tod). Spovedovala sva včasi do pol enajstih po noči in spovedala jih okoli 400 v teh treh dneh. Terdo je bilo treba delati od posta pa do zdaj, poprej za velikonočno spoved, potem pa kmalo za tridnevnicu; zdaj pa imam nekoliko časa se oddahniti, ker mil. škof so mi pomočnika poslali za nekatere mesce, namreč novo-posvečenega Slovenca (Štajerca) g. Franceta Toplak-a, ki se prav dobro pri meni počuti, in mi s serčnim veseljem v misijonih pomaga, ali pa bolnike obiskuje. Včeraj sva bila trikrat k bolnikom klicana, jaz sem šel 5 ur daleč, g. Toplak pa 4 ure hoda dopoldne in 3½ po poldne; ko bi sam bil, bi ne bilo ravno prijetno v taci okoliščinah. Ko bi v Minesoti še trikrat toliko duhovnov bilo, kakor jih je, potem bi se zmagovalo, tako so pa misijonarji v resnici terpini. Uni teden sem bil v Redvingu in vidil sem, da je drugod ravno tako kakor v mojih misijonih, — v tri kraje je bil duhoven na dan klican, — na en kraj 10 ur daleč, na drugi kraj ravno nasproti unemu 8 ur daleč, in na tretji čez Misisipi v Viskonzin 4 ure hoda, — pot grozovito gerda, vreme neprijetno — deževno; popotoval je celo noč, in drugi dan zopet do polnoči. Pa kaj bi to popisoval, ... naj omenim še kaj družih novic iz naše škofije. Žalostno je, da nas je več bolj postaranih duhovnov zapustilo in se v Evropo podalo, tako, da se število duhovnov skoraj zmanjšuje, katoličanov pa na tisuče in tisuče vsako leto naraša in dela je vedno več. Nekaj duhovnov je tudi šlo proti Evropi samo za nekatere mesce, kakor Gračan (Štajarec) g. Berghold, ki bo tudi Ljubljano obiskal, — ker skušal bo, ako mogoče, kaj duhovnov ali bogoslovcev seboj vzeti. Žetev je velika, delavcev pa malo, škof jih predstavljajo, kakor mislijo, da bi se več dalo narediti. G. Tomazinu so dali irsko faro v št. Pavlu, g. Pluta so v Vinono poslali, kar me prav veseli, da imam Slovenca sosedo (samo 12 ur od tod). Je namreč dosti Čehov tam v okolici in č. g. Plut prav dobro česko zna, ker bil je blizu dve leti med Čehi v novi Pragi (Minesota).

Te dni sem prejel list od čast. starčka gosp. Pirca. Pravijo, da so zopet prav zdravi; tudi gosp. Buh so mi pisali, da gredó zopet za nekoliko časa daleč gori proti severu. Koj ko nazaj pridejo, jih mislim obiskati, ker take priložnosti morebiti nikoli ne bom več imel, kakor zdaj, dokler sva dva tukaj. Prav veseli me, da bom zamogel še enkrat ovčice viditi, ki sem jih naj popred pasel, ki so mi bile jako vdane in so me serčno ljubile. — Celi kup časnikov imam pred seboj; tudi „Danica“ v redu dohaja in še pravega duha ima, tudi marsikaj mičnega in veselega prinese iz Kranjskega, — sploh se pa iz Evrope nič prida ne sliši, celo Avstrija je zabredla globoko, kako bo prebredla, se bo vidilo. Preserčen pozdrav vsim dragim prijateljem. Z Bogom.

Jakop Trobec.

Pripis. Pri nas je kaj dobra letina, samo dež nam nagaja, da ne moremo pšenice spraviti. Celo poletje ni bilo dežja, zdaj pa kar vedno dežuje in pšenica je vsa v snopih po njivah.

Kaj je kaj novega po domačem in tujem svetu?

(„Ordner.“ Galileo Galilej.) Skerbljivi „Tagblatt“ si daje veliko opraviti z besedo „ordner“ in poljubi se mu zabavljati, ker nimamo Slovenci še stanovitnega imena za novo opravilo v ljubljanskem deželnem zboru; tudi nergá, da se je že več besed za to rabilo. Kaj, ko bi „Tagblatt“ blagovolil povedati, kako besedo imajo Nemci za „ordner“, ki je očitno iz latinskega „ordo“, — in pa, če se ne smejo tudi v Slovenskem rabiti „sinonima“, kakor v družih jeziki? —

Ako pa „Tagblatt“ „Novice“ in „Danico“ prijema, da nove besede kujete, je to le mala reč: „Tagblatt“ kuje celo nove dogme, — govori namreč o dogmah pregorečnikov ali zelotov. „Misel, da zemlja stoji in se solnce verti okrog nje, je bila tudi od verskih zelotov za dogmo postavljena,“ pravi „T.“ in to vstrič stavi obravnavi o katoliškem zakonu v Danici zoper dr. Serncev spis. Kolika zmešnjava in nevednost v zgodovini in veri, ali pa nalašna potuha! Danica se poganja za dogme katoliške cerkve, ne pa za dogme(?) zelotov. Če ima „Tagblatt“ ne mara to zgolj za „dogmo zelotov,“ kar cerkev uči o zakonu, kakor je bilo undan v Danici razloženo (kratko in malo ne kakor zgolj misel „Zg. Danice,“ ampak kakor verska resnica, kakor določni nauk sv. cerkve), potlej je konec besedi, ker na nekatoliško stališe ga ne maramo spremljati. Galilejevo pravdo in obsodbo, ki jo sovražniki sv. cerkve v lažnjivi podobi pogrevajo, je čversta zgodovinska učenost in zdrava kritika že tudi poslednje leta po bukvah, brošurah in časnikih tako pojasnila, in sicer ne ravno v prid nasprotnikom sv. cerkve, da se nam odveč zdi tukaj o tej reči obširniše govoriti. Kdor hoče o tacihih rečeh pisati, mora saj znati ločiti, kaj je dogma svete cerkve in kaj misel ali zmota posameznih ljudi ali tudi sodnij; če ne, je sam v temi in s svojo temo hoče druge razsvitlovati! Dober tek „Tagblattu,“ da tudi še zdaj pogreva in zveči tisto v poznejših časih iznajdeno in od cerkvenih nasprotnikov toliko preklepetavano: „e pur si muove!“ *)

Na Bavarskem se je v nekterih krajih vstanovila družba pod varstvom sv. Jožefa, ktera veliko dobrega dela, toraj tudi zasluži, da jo tu omenimo. Sklenjeni so v ti družbi vsi pošteni mladenči vsake fare v skupno celoto. Vzame se v njo vsak izšolani mladeneč, ki je pametnega vedenja. Namen te družbe je, da se pospešuje nravnost in razširjujejo koristne vede. Zato mora vsak ud sledeče pravila spolnovati: Kerčme ne predolgo in ne premnogokrat obiskavati, bežati pred nesramnimi pogovori in pesmami; ogibati se pijanosti, preprirov, razpertij, in si sploh prizadevati pošteno in spodbudno živeti. Vsakega vlačjenja z osebami drugega spola, čez vse pregrešnega znanja se skerbno ogibati, kakor tudi obiskovanja tako imenovanih prostih godb; ob nedeljah in praznikih dopoldansko in popoldansko službo Božjo obiskovati; vsake dva ali tri mesce zakramente sv. pokore in sv. Reš. Telesa prejemati; slednjič naj se vsak ud o kaki priložnosti v bratovšino „serca Marijnega“ ali „rožnega venca (roženkransko)“ bratovšino zapiše.

Veselice, kterih naj bo vsak mesec ena, se naj začnejo po popoldanski službi Božji, in jenjajo naj z „Ave Marijo.“ Patron te družbe je sv. Jožef in družbina slovesnost je na sv. Jožefa dan. Oženjeni možje in vdovci, kteri lepo keršansko živé in se zavežejo družbine postave spolnovati, se lahko vpišejo za častne ude družbine.

Naj više vodstvo je zročeno fajmoštru, kteri si zamore tudi z dovoljenjem višjega pastirja kacega mašnika

*) Gl. Galileo Galilei u. die röm. Verurtheilung des Kopern. Systems von dr. Christian Hermann Vosen, Frankfurt 1865.

za predsednika izvoliti. Predsedniku so še pridruženi vodnik in 4 vredovavci, ktere si izvoli družba iz svojih udov, in ki imajo gledati, da se družbine postave spolnujejo. Ude, kateri prelomijo postave, je iz prvega predsedniku bratovsko opominjati, drugi pot jim zažugati z izpahnjenjem iz družbe, in ako bi ostali nepoboljšani, jih res odpravi.

Kako dobre bi bile take družbe slovenskim fantom ali mladenčem, ker ravno pri teh se kaže dostikrat neka sirovost in verska oterpnost, zlasti po mestih in bližnjih okolica. Skupej bi se podučevali, boljšali in radovali. V ta namen naj bi služile posebno farne knjigarne ali bukvarnice, ki so že po mnogih krajih; po družih naj bi se pa ustanovile, nikjer pa ne opušale. Vse napreduje. Res so razne pretežnosti z njimi; manjka stano vitnih prihodkov; bukve se tergajo in mažejo; — ali kaj je to proti duhovnemu dobičku, ki se iz njih izhaja. Lepo pomoč nam dajejo družbe naše, zlasti družba sv. Mohorja. Spet letos nam je dala dobre knjige. Naj omenim tu le „Matere Božje dobrega sveta“, ki je posebno mična in podučna. Tvarine ima v sebi dokaj in djanja za lepo slovensko igro. V takih mladenških shodih bi se bralo, igralo itd. Razjasnovale bi se nektore očitne vprašanja in narodne reči, kar bi zlasti mladenčem krog večih mest dobro bilo. Svet móti svoje po svojih knjižurah in časnikarstvih; naj bi cerkev vodila svoje tako blagovito. Marsikteri Nemci na Koroškem se tolažijo s tem, da Slovenci še malo beró knjige Mohorjeve družbe, — oplašilo jih je veliko število družnikov; pokažite pa, da niste le po imenu v družbinem koledarju, temuč da knjige marljivo prebirate ali čitate, da prejimate tudi vredno milosti, ki vam jih ponuja bratovšina in zaznamnjane ima v svojih pravilih sprejemnica; kažite, da vam je družba sv. Mohorja čitavnica in duhovna matica, ki vam prinaša mnogo krepkega voska in sladkega medú v časni prid in večni blagor, in — ta je perva!

Novo berilo iz vsih vetrov. Pišejo neki, da judje, ki so pred kaj časom se dajali kerševati, se v judovstvo nazaj povračujejo, ker jim ondi „barantija“ bolje kaže. Kaj će to reči? Se mar v novi dóbi judom bolje godí, kakor kristjanom? — Gg. učitelji v okrajni Wildshut v inskem okrogu so si v zboru ob koncu julija vsi med seboj obljubili, da bodo v šolah stanovitno in zvesto ohranili sveto vero, da bodo vsakterega zopercerkvenega namena se ogibali, ter bodo v duhu pravega keršanstva nepretresljivo v svojem poklicu dalje delali. Slava poštemim učenikom! — Dunajska „Presse“ ven in ven hujska, kako naj bi vlada škofe ter cerkev stiskala in preganjala. Undan je celo zadovoljno povedala, kako je pred več leti Košut citiral staro postavo iz „Corpus juris-a“, po kateri naj bi bili takratnega primas-a v svinjsko kožo zašili in v Donavo vergli, ker, češ, je „v mešanih zakonih po papeževo „intrigiral.“ Pričakujmo, da bode pridna svetovavka „Presse“ že skorej nasvetovala: na Dunaju koloseum zidati, levov in tigrov iz Afrike dovaževati, pa novošegastih judov iz celega sveta poklicati, da bi katoličane pomagali terpinčiti, zlasti tiste križati, katerih bi ne hotle zveri raztergati, kar se je pri prvih kristjanih večkrat dogodilo. Kar orožje tiče, kladva, kleše, žeblje, biče, baklje itd. — to bodo vse sami kristjani pripravili maševanja željnim farizejem, — tudi herbe jim že zdaj molé, in ako se kak rabelj utrudi, bode tudi kmali kristjan pri rokah, ki bo rad po svojem bratu udrihal. Tako ljubezen imajo danda našnji kristjanje med seboj; zato nam je pa prav, ako „Presse“ po nas mahajo, dokler se ne zmodrimo. — Rataci, sovražnik Francii, zveznik Macini-Garibaldov, sklicuje

veliki zbor laškega rovarstva v Neapel. Tam neki hočejo skleniti, da Rim bodo po vsaki ceni vzeli in kraljestvu italijanskemu konec storili. — Kakor lani na Dunaju, tako so imeli letos v Bernu učitelji svoj „lehrertag“, ker so obilno definirali: „kaj je ljudska šola.“ Bilo je že bolj krotko kakor lani na Dunaju, tudi se je marsikaj dobrega svetovalo; vendar pa so dosti prazne slame mlatali, ali se vtikali v reči, ki jih ne umejo in niso v njih področji. Eden je celo udrihal po adresi 25 škofov in zoper vesoljni cerkveni zbor! Temu se pa ni čuditi, ker so bili judje v večini; en sam dan je bilo med 17 govorniki 9 judov. Eden judov je hotel, da naj šolska mladina obhaja tudi majnikove, vstavne, „morebiti tudi kmali prostostne praznovanja.“ Čuda, da niso svetovali, naj bi imeli v nedeljo kacih 6 ur šolo, v saboto pa praznik. Kakor sploh zdaj v novi dobi, tako tudi ni bilo brez psovanja zoper svečenstvo, katekete in „ultramontane.“ Dobro bi bile take posvetovanja, ako bi učitelji pri svoji reči ostali in ako bi ne bilo brezvernih in brezbožnih vekačev vmés. — Serčno veselje razodevajo liberalni listi nad pisanjem pravnega ministra dr. Herbsta do višjih deželni sodnij. Znano je, da škofje pisem od svojih zakonskih sodnij ne smejo zročevati svetnim sodnijam, ako bi jih tudi tirjale. Po vevlevi ministra za prave naj si pa sodnije tudi s silo pridobé od škofov take k obravnavi potrebne pisma. Da se cerkev sili ne ustavlja, je znana reč, ker telesnega orožja ne pozná. Litomeriški škof so te dni v takem primérleju komisii le samo rekli, da sili jenjajo in s protestom so bile pisma izročene.

Iz Ljubljane. (Petindvajsetletnico) so obhajali 2. tega mesca čast. gospodje duhovni, ki so bili leta 1843 posvečeni.

V Ljubljani so 2. t. m. čč. oo. frančiškanskega reda provincije sv. Križa imeli svoje navadne triletne volitve ali „kapitel.“ Kolikor se že vé, so bili izvoljeni: Za provincijala vis. čast. o. Evstahij Ozimek iz Gorice; za kustusa: vis. čast. o. Jernej Večerina, dosedanji provincijal; za definatorje ali svetovavce pa čč. oo.: Krizolog Gréznik iz Gorice, Bernard Vovk iz Novega mesta, Friderik Hönigman iz Gorice, Kerubin Horvatič iz Karlovca. (Drugi prihodnjič.)

Deželni zbori. Kakor češki, tako so tudi moravski domorodni poslanci oddali pojasnjenje, zakaj jim vest ne dopusti zbora vdeležiti se. Olomovski vikí škof in bernski škof z družimi vred so podpisani. — Nemško-liberalci v tirolskem zboru hudo pihajo, ker v svoji manjšini ne morejo ongaviti, kakor bi radi. — Češki zbor, ki le dobro tretjino naroda zastopa, tudi za drugi dvé tretjini z veliko naglico postave dela. — V Levovu je sprejét Ziblikievičev predlog, da naj zbor v novo presodi vstavne in temeljne postave. — V ljubljanskem zboru se predlogi zaporedoma izročujejo posebnim odborom in v teh je delavnost velika. —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Gosp. Jan. Milarju, duh. pom. v št. Rupertu, je podeljena duhovnija Mirna. G. Fr. Bergantu, lokalistu na Vojskem, je podeljena duhovnija št. Ožbald, in Vojsko je 2. kim. razpisano. — Umerl je g. And. Keržišnik, fajm. v Preddvoru. R. I. P. Preddvor je tedaj 31. avgusta razpisan, kakor tudi Semič 29. avgusta.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. P. R. 1 dvajsetico st. d. s prošnjo blagoslova za srečno zadnjo uro.
Za afrik. misijon. P. P. 1 gl.